

keramiske noter 16/2002 – tillæg 2

Arrangementer i Keramikvens Venner – vinter og forår 2003

- Arrangement:** *Foredrag om fremstillingen af stentøj, porcelæn og keramiske glasurer ved Erik Linnet.*
Hvordan fremstilles glasurerne, hvad indeholder de og hvordan brændes de. Eksempler på de klassiske glasurtyper vil blive fremvist. Deltagerne er velkomne at medbringe egne eksempler.
- Dato og mødetidspunkt: Mandag den 13. januar 2003, kl 19.30
Mødested: Danmarks Designskole, Strandboulevarden 47, Lokale D 109, København Ø.
Tilmelding: Tilmelding er ikke nødvendig.
- Arrangement:** *Generalforsamling i Keramikvens Venner*
Bagefter vises film, der viser arbejdet i forskellige keramiske værksteder
- Dato og mødetidspunkt: Mandag den 24. februar 2003, kl 19.30
Mødested: Danmarks Designskole, Strandboulevarden 47, Lokale B 112, København Ø.
Tilmelding: Tilmelding er ikke nødvendig.
- Arrangement: **Besøg i københavnske gallerier med keramikudstillinger** – program ikke endelig fastlagt. Fremkommer senere.
Dato: Lørdag den 5. april 2003.
- Arrangement:** *Bustur med værkstedsbesøg hos keramikere Lis Ehrenreich (Århus), Inger Rokkjær (Hadsten) og Inge Trautner (Århus)*
De, der kommer fra København om morgenen skal med lyntoget fra Københavns Hovedbanegård kl 07.52 med ankomst til Århus kl 10.44. Fra Århus banegård med afgang fra Parkallé overfor Århus Rådhus kan man tage bybuslinie 4 mod Frydenlund og stå af ved Samsøgades Skole, hvorfra der er ca. 100 meter til Sjællandsgade 92.
- Dato og mødetidspunkt: Lørdag den 26. april 2003, kl 11.00 [NB: Ny dato]
Mødested: Lis Ehrenreichs værksted, Sjællandsgade 92, over gården th, Århus C, hvor bussen afhenter deltagerne, når besøget hos Lis Ehrenreich er afsluttet. kl 17.00-17.30 (Århus Banegård via Sjællandsgade 92)
- Afslutning: Husk at medbringe madkurv og drikkevarer til frokosten
Fortæring: Kun for medlemmer
Deltagere: Maksimum 25 deltagere, idet der ikke er plads til flere på værkstederne, hvorfor først til mølle princippet vil være gældende.
Deltagertal: 225 kr per person
- Pris: Tilmelding er nødvendig.
Tilmelding: Tilmelding til sekretæren senest den 10. april 2003. Tilmeldingen er først accepteret, når betalingen er kassereren i hænde.
Tilmeldingsfrist:

Glædelig jul

**Spændende heldagstur til tre keramikere i Vestsjælland med Keramikens Venner
af Else Merete Deichmann**

Vi, dvs. 20 medlemmer fra bl.a. Århus, Vejle, Odense og Københavnsområdet besøgte lørdag den 7. september 2002 tre meget forskellige keramikværksteder: Hans og Birgitte Börjeson, Fulby ved Sorø og Betty Engholm ved Sorø samt Birgit Krogh i Grevinge.

Hans og Birgitte Börjeson, Fulby

Klokken 09.00 begiver vor behagelige bus sig afsted gennem det vågnende solrige København og ud over det danske høstlandskab med kurs mod Fulby, hvor Hans og Birgitte Börjeson giver os en varm velkomst i deres dejlige nedlagte landsby-skole, hvor de har haft værksted siden 1963.

Vi så først lidt på udstillingen, der bestod af saltglaserede fade, krukker, vaser og kander, alt håndgjort fra a til z, dels drejet, pølset samt formet efter deres specielle fremgangsmåde, herom senere. Herudover fremstiller de springvand og høje keramiske søjler.

De var netop hjemkommet efter en succesrig udstilling med saltglaserede ting i Koblenz i Tyskland, hvor de havde udstillet hver for sig, Hans med fade, vaser og kander, Birgitte med krukker og vaser med indlagte, farvede tegninger af dyr og mennesker. Normalt arbejder de dog sammen, således at Hans fremstiller og Birgitte dekorerer. Birgitte Börjeson havde vundet udstillingens førstepris i Koblenz.

Keramikken fremstilles på mange forskellige måder, bl.a. laves mange af de store fade ud af en solid blok ler, som placeres på en plade. Fadets udvendige kant skæres til efter den ønskede form, hvorefter siden formes med en savklinge (fil), ligesom bunden skæres vandret. Herefter vendes det hele og formen udhules, indtil en passende tykkelse er opnået.

Efter endt tørring dekorerer Birgitte keramikken ved at pensle / sprøjte farvede begitninger med eller uden ekstra kvarts / magnesium direkte på den tørre, uforglødede skærv i forskellige mønstre, dog nok mest firkanter. Disse fremkommer ved hjælp af skabeloner, som lægges direkte på leret. Efter tørring brændes én gang ved 1250° C/1300° C. Når man nærmer sig toptemperaturen kastes / sprøjtes almindelig kogesalt (natriumklorid) ind i ovnen, hvorved saltglasuren fremkommer.

Der var blandt deltagerne en stor interesse for den kemiske proces, som nærmest må beskrives som den kemiske forbindelse, der opstår, når natriumklorid splittes på grund af varmen og natriumet forbinder sig med kisel syren i leret. Herved

dannes den specielle saltglasur, som bl.a. kendetegnes ved ofte at ligne appelsinhud.

Farverne i Hans og Birgitte Börjesons arbejder er meget specielle og spændende, milevidt fra det oprindelige tyske koncept med gråbrun baggrund og blå dekoration.

Efter rundvisning i haven og indtagelse af de medbragte klemmer i samme, gik turen videre til

Betty Engholm, Sorø

Betty Engholm modtager os ligeledes med stor venlighed på ”godset”, og foreslår, at vi først ser på udstillingen – hvad vi naturligvis gerne gør. Udstillingen er hovedsagelig udendørs, idet hun jo bl.a. har specialiseret sig i at fremstille keramiske stole og bænke, der kan stå ude hele året, samt springvand og skulpturer.

Man mærker, at her er en formgiver af højeste karat på færde. Værkstedet har hun haft siden 1963 og vi vandrer rundt mellem stole og bænke i mange former med sæde af enten keramik eller træ, sommetider med ”bløde puder” – også fremstillet af keramik. Egentlig glasur er der vist ikke tale om her, snarere en form for farvet overfladebehandling, der indordner sig formen. Betty Engholm anvender sinter begitning (ler, der foruden evt. farve er tilsat et flusmiddel, der smelter ud lige før leret sintrer) i stramme geometriske mønstre.

Betty Engholm forklarer lidt om sin fremgangsmåde, når hun fremstiller bænke/stole, som primært er bygget op af små kegleformede ”haletudselignende” pølser af ler (mega haletudseteknikken), der bliver lagt i forskellige retninger og derefter banket sammen. Dette giver mere fleksibilitet i leret, så revner senerehen undgås. Bænke og stole har to vægge og er således hule indvendigt. Der sættes støttevægge op indvendigt mellem de to vægge efter behov. Lidt papirler bruges en gang i mellem som ”lim” mellem to omgange, hvis hun af en eller anden grund må stoppe, og leret er blevet for tørt til at kunne binde med almindeligt ler.

Efter at have dvælet lidt i den dejlige have, som Betty Enholms mand har et stort ansvar for (husk at bestille frø fra hans blå japanske lygter), samt lyttet til hendes engagerede fortælling, om hvordan hendes drøm og arbejde for et internationalt mødested / udviklingssted i Danmark for keramikere nu er blevet til virkelighed, fortsætter vi mod

Birgit Krogh

Igen en varm velkomst ventede os her, denne gang ydermere med indslag af en grand danois, kanin, høns, heste, geder samt tamt rådyr, flere af disse i al fordragelighed med fast ophold på gårdspladsen.

Birgit Krogh har haft værksted på gården siden 1963, hvor hun bl.a. fremstiller krukker, fade, vægreliéffer og skulpturer. Hun anvender mange lertyper, brænder ved mange forskellige temperaturer samt i forskellige ovntyper, bl.a. i den største nordiske træfyringsovn, der findes på Guldagergård ved Skælskør, men det er en hel historie for sig.

Birgit Krogh brændte ligesom Betty Engholm for idéen om at skabe et internationalt forum for keramikere i Danmark og i 1990 var de medstiftere af *clay today*. ”clay today” fik stor betydning og var en forløber for det senere Keramikmuseum Grimmerhus på Fyn. Stadig arbejdede de to sammen med andre kræfter videre og i 1998 kom så forsknings- og videreuddannelsescentret Guldagergård ved Skælskør til. I dag er ”clay today” opløst og afløst af Grimmerhus og Guldagergård.

Birgit Krogh var også medinitiativtager til udstillingsstedet ”Huset i Asnæs”, som hun ligeledes stadig har stærk tilknytning til.

Birgit Krogh benytter gængse keramiske fremstillingsteknikker og som noget helt specielt har hun udviklet nogle meget funktionelle tørreborde, hvor varmen steg op nedefra ved hjælp af varmelegemer, så emnet tørrer ensartet. Ligeledes opfindsomt er hendes udsugningsanlæg i forbindelse med sprøjteglasering – noget i retning af et hul i væggen ud mod det fri med indsat køleskab og udsugning.

Birgit Krogh har altid et budskab, hun er historiefortælleren, der via sin keramik vil skabe debat om de ting, der omgiver os i hverdagen. Tidligere har hun brugt fugle en del i sin dekoration, men nu er hun gået over til at bruge figurer til at beskrive de mange facetter i menneskets sommetider komplicerede liv i glæde, sorg, smerte, kærlighed, alt sammen ud fra egne iagttagelser gennem livet.

Birgit Krogh selv udstråler megen energi og kreativitet, hvilket bestemt også kommer frem i hendes værker. Fade, der fortæller om livet, krukker hvor mennesker og dyr klatrer rundt mellem hinanden [*vi skal være her alle sammen*], bådforme med indslag af glas [*hvor skal vi hen*] osv. Alt sammen udtryk for et tænkende menneske.

Keramikken begittes i flere farver og lag, og der tegnes ned gennem lagene. Men som Birgit Krogh siger, *mine ting skal også kunne stå alene uden nogen form for historie på*. Det kan de sandelig også, disse stærke og enkle former. Sjovt nok har Birgit Krogh også taget ved lære af Betty Engholms ”Mega haletudseteknik”, men hvor Betty Engholm bruger ”haletudserne”, som de er, forvandler Birgit Krogh dem til dyr og menneskelignende enheder.

Noget af det første Birgit Krogh viste os var et lyst terrakottafarvet fad, som var rakubrændt ved 1100° C, taget ud af ovnen ved 1000° C og bevidst ikke reduceret for meget, så det ikke var ret sort. På et andet fad, fremstillet af rødler, havde hun eksperimenteret med at dekorere med ler fra egen have sammen med en normal begitning og scraffito tegning ned i leret – det så meget spændende ud. Birgit Krogh er hele tiden på jagt efter nye arbejdsmetoder / emner – ingen rutinepræstationer her.

Meget typisk var der også nogle fade brændt i den store nye brændefyrede ovn på Guldagergård, der blev bygget under et symposium med Fred Olsen fra Canada. Den er så stor, at der kan være syv personer inden i, den brænder op til 1360° C og skal passes af 6 mand i 4 timer ad gangen, der skal fyre hele tiden i et helt døgn. Der medgår 10 m³ brænde til en fyring, svarende til ca. tre års forbrug for et normalt parcelhus med hyggepejs.

Sluttelig tog Birgit Krogh festligt afsked i den tidligere kostald, som nu er et dejligt, lyst galleri, som hun deler med sin kunstmalerdatter. Birgit Krogh havde netop afsluttet en udstilling i ”Huset i Asnæs” og viste her nogle af tingene derfra – det var keramik i den helt store skala, krukker, fade og relieffer – jo historiefortælleren kan skam sit kram.

Vi kunne være blevet flere timer endnu, men bussen kaldte og vi tog af sted mod København, hvor vi tog afsked med hinanden ved 18-tiden efter en rigtig dejlig dag – Nogle af os nok lidt mere tungtlæssede end da vi mødtes. Til gengæld var tegnebogen blevet lettere. Men sådan skal det jo også være, når historien ender godt.

Formand og kasserer:
Alette Pontoppidan
Øster Farimagsgade 16 B
2100 København Ø
Tlf.: 35 42 85 55/Giro: 9 46 17 87
Sekretær:

Anne Rosengaard Jørgensen
Ved Stampedammen 31
2970 Hørsholm
Tlf.: 45 86 86 09
E-mail: anne.knud@post.tele.dk

*keramiske noter 16/2002-tillæg”
er redigeret af Gunnar Jakobsen.
Redaktionen afsluttet 20-12-2002*